

Józef Jachimski
Adam Linsenbarth

PROFESOR ZBIGNIEW SITEK - NAUKOWIEC, PEDAGOG, DZIAŁACZ TOWARZYSTWA FOTOGRAMETRII I TELEDETEKCJI

Profesor Zbigniew Sitek całe swoje życie zawodowe poświęcił fotogrametrii i teledetekcji, a tematyką tą zainteresował się bezpośrednio po uzyskaniu dyplomu inżyniera geodezji górniczej. Z pasją samodzielnie zgłębiał metody zdalnej inwentaryzacji przestrzeni, a tym jego studiom patronował Prof. Zygmunt Kowalczyk, kierownik Katedry, w której ówczesny młody asystent znalazł zatrudnienie.

Studia nad fotogrametrią nie były łatwe w latach pięćdziesiątych, gdy Polska odcięta była od nauki światowej. Dzięki pomocy Prof. Michała Odlanickiego-Poczobutta udało się uzyskać stypendium Kanadyjskie dla młodego doktora nauk technicznych w National Research Council of Canada, w Zakładzie Fotogrametrii kierowanym przez sławnego fotogrametrę, Polaka, Prof. Teodora Blachuta. Tam Dr Sitek opracował habilitację i poznał nowoczesne metody fotogrametryczne, które przeszczepiał na polski grunt, inicjując badania nad fotogrametrią analityczną w naszym kraju. Całe życie był prekursorem postępu i nowoczesności.

Prześledźmy szczegółowo ten niezwykle barwny życiorys naukowca, pedagoga i działacza organizacji naukowo-technicznych.

Prof. Zbigniew Sitek urodził się 14 kwietnia 1929 roku w Kamienicy Polskiej koło Częstochowy. W 1952 roku uzyskał dyplom inżyniera miernictwa górniczego, a w 1954 magisterium w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. W 1962 r. uzyskał w tej uczelni doktorat, a w 1974 r. Jego rozprawa habilitacyjna została zaakceptowana przez Radę Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. W 1974 roku mianowany został profesorem nadzwyczajnym, a w 1982 r. profesorem zwyczajnym.

Działalność pedagogiczna profesora jest bardzo bogata. Prowadził wykłady z zakresu fotogrametrii ogólnej, lotniczej, naziemnej, analitycznej, inżynierskiej, architektonicznej oraz z fotointerpretacji i teledetekcji lotniczej i satelitarnej na studiach stacjonarnych i zaocznych, podyplomowych i doktorskich. Był odpowiedzialny za zorganizowanie i prowadzenie tych przedmiotów na Wydziale Geodezji Górniczej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

W opinii znacznej części studentów przedmioty te prowadzone były nowoczesnie, a organizacja zajęć laboratoryjnych była wzorowa. Tematyka wykładów, a zwłaszcza laboratoriów aktualizowana była niemalże co roku (w miarę nabywania nowego instrumentarium fotogrametrycznego) stale unowocześniana. Na podkreślenie zasługuje dbałość Profesora o wyposażenie laboratoryjne kierowanego przez niego Zakładu. Zgromadził w swoich laboratoriach również instrumenty i urządzenia unikalne.

Prowadził także wykłady za granicą - m.in. w Indiach na Uniwersytetach w Benares oraz Indian School of Mines w Dhanbad.

Wyrazem uznania i zaufania dla umiejętności dydaktycznych Prof. Sitka było powierzenie Mu w okresie 1969-72 funkcji Prodziekana Wydziału d/s dydaktycznych. Był też Dziekanem Wydziału w latach 1972-75.

W latach 1970-82 zorganizował i kierował trzykrotnie Studium Podyplomowym z zakresu „Fotogrametria inżynierska” i raz Studium Podyplomowym z zakresu „Fotogrametria architektoniczna”. W studiach tych brało również udział kilku młodych pracowników naukowych z różnych uczelni wyższych w Polsce. Od 1975 r prawie corocznie był opiekunem asystentów stażystów. Uczestniczyli oni w prowadzonych przez Profesora zajęciach, również laboratoryjnych. Pod jego kierunkiem przygotowywali się do pracy pedagogicznej i obecnie są cenionymi pracownikami dydaktycznymi nie tylko w Zakładzie Fotogrametrii. Dobra pozycja naukowa Profesora w National Research Council of Canada (gdzie pracował w latach 1963-65) umożliwiła skierowanie i przyjęcie do tamtejszych doskonale wyposażonych ośrodków fotogrametrycznych - na długoterminowe staże naukowe - współpracowników Profesora (Prof. J. Jachimskiego, dr W. Mierzwę i dr A. Tokarczyka w Kanadzie, dr St. Mularza w USA i dr Pyki w RFN). Miało to bardzo istotne znaczenie dla rozwoju polskiej edukacji i nauki fotogrametrycznej.

Zagadnienie kształcenia w zakresie fotogrametrii były treścią przemysłów i studiów Profesora również na arenie międzynarodowej. Opracował i prezentował tzw. „invited paper” na XV Kongres Międzynarodowej Federacji Geodetów (FIG) w Sztokholmie w 1977 r na temat „Photogrammetric and Remote Sensing Education with Special Emphasis on the Developing Countries”. Opracował wraz z dwoma współpracownikami także „Invited paper” na XIV Kongres Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego w Hamburgu (1980) nt. „Minimum and Maksimum Program of Photogrammetric Education for Geodetists and Surveyors”. Na Międzynarodowe Sympozjum Komisji VI Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji (Mainz RFN, Wrzesień 1982) przygotował zaproszony referat nt. „Standards of Competence for Phogeologists; Position of Guidenotes and syllabi”. Ponadto jest redaktorem i głównym autorem zainicjowanego przez siebie pięcioletniego słownika terminologicznego z definicjami. Dwa wydania tego dwutomowego słownika ukazały się w 1988 r i 1990 r.

Kierowane przez Prof. Sitka prace dyplomowe sześciokrotnie uzyskiwały wyróżnienia na konkursach ogólnopolskich. Wypromował też licznych doktorantów.

Był inspiratorem oraz patronem pierwszego zagranicznego obozu naukowego „Bari” studentów AGH w 1974 r. Obozy takie były organizowane corocznie (do 1982 r) przy Jego udziale jako nawiązującego kontakty pomiędzy ośrodkami zagranicznymi a studentami oraz jako konsultanta naukowego i wizytatora obozów.

Wielokrotnie był nagradzany za działalność dydaktyczną, m.in. czterokrotnie nagrodą indywidualną Ministra Nauki Sz.W.iT., odznaką honorową Zrzeszenia Studentów Polskich, nagrodą wyróżniającego się nauczyciela akademickiego, a w 1988 r odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Równoległe z działalnością pedagogiczną profesor Sitek prowadził i prowadzi bardzo wszechstronną działalność naukową obejmującą różne dziedziny fotogrametrii, fotointerpretacji i teledetekcji. Działalność ta była podejmowana zawsze z doskonałym wyczuciem aktualnych trendów rozwojowych nauki oraz zapotrzebowania na nowe metody i technologie. W ciągu długiej działalności naukowej Profesora, obejmującej 45 lat, można wyróżnić kilka okresów w czasie których koncentrował się na wybranych działach fotogrametrii.

Początkowa działalność Profesora obejmująca okres 1953 - 1960 dotyczyła problemów naziemnej fotogrametrii nietopograficznej i aparatury związanej z tą metodą. Na szczególną uwagę zasługują badania zmierzające do wykorzystania, a właściwie przekształcenia zwykłych aparatów fotograficznych w kamery pomiarowe. Dzięki rozwiązaniom zaproponowanym przez Profesora można było upowszechnić masowe obserwacje badanych obiektów i zjawisk.

Drugi nurt związany z metodami fotogrametrii naziemnej to studia nad wykorzystaniem metod fotogrametrycznych w górnictwie odkrywkowym i podziemnym, co w efekcie w znakomitym stopniu ułatwiło modernizację pomiarów w kopalniach.

Niezmiernie ważny epizod w działalności naukowej Profesora to prace naukowo-badawcze prowadzone w trakcie stażu naukowego w National Research Council of Canada w Ottawie w latach 1963-1965. Prace prowadzone w Kanadzie zostały zogniskowane na fotogrametrii analitycznej, a w szczególności na badaniach związanych z użytecznością zdjęć "reseau", które w znakomity sposób podnoszą dokładność opracowań fotogrametrycznych.

Kolejny odcinek działalności naukowo-badawczej prowadzonej przez Profesora to ortofotografia i stereoortofotografia. W roku 1971 na zlecenie Instytutu Geografii Polskiej Akademii Nauk Profesor rozpoczął badania podstawowe nad ortofotografią, których wynik stanowiło opracowanie technologii sporządzania ortofotomap przy użyciu systemu Topocart-Orthophoto.

W latach 1970-1975 Profesor Sitek wraz ze swoim zespołem wykonał szczegółową inwentaryzację fotogrametryczną szeregu zabytków architektonicznych, m.in. Kościoła św. Piotra i Pawła w Krakowie oraz Zamku Krzyżtopór k/Opatowa.

W okresie 1976-1980, w ramach problemu międzyresortowego "Podstawy przestrzennego zagospodarowania kraju" Profesor Sitek kierował badaniami związanymi z wykorzystaniem nowoczesnych metod fotogrametrycznych dla potrzeb planowania przestrzennego. Istotą przeprowadzonych badań teoretycznych było opracowanie oryginalnych metod przetwarzania stereokomponentów i ich praktyczna realizacja. W wyniku przeprowadzonych badań został zaprojektowany i zbudowany nowy przyrząd do pomiaru i interpretacji stereogramów tzw. stereokompilator AGH.

W dalszym ciągu Profesor prowadził także badania nad wykorzystaniem fotogrametrii dla potrzeb rewaloryzacji obiektów architektonicznych, a w szczególności nad wykorzystaniem ortofotografii dla celów inwentaryzacji zabytków. Podsumowanie przeprowadzonych badań stanowiło opracowanie pt. "Wytyczne techniczne dla inwentaryzacji zabytków architektury" wykonane na zlecenie Instytutu Geodezji i Kartografii.

Kolejny obszar badań to studia nad wykorzystaniem metod fotogrametrycznych i teledetekcyjnych w inwentaryzacji stanu i zmian środowiska geograficznego. W tych badaniach Profesor koncentruje się nad korekcją, przetwarzaniem i klasyfikacją obrazów skanerowych.

Ciągle podążając za rozwojem nowych metod i technologii, a głównie rozwojem technik komputerowych, wiele uwagi w swoich pracach badawczych i aplikacyjnych Profesor poświęcił systemom informacji przestrzennej i ich połączeniem z metodami fotogrametrycznymi i teledetekcyjnymi stanowiącymi podstawowe źródło informacji o terenie.

Wyniki badań Profesora Sitka zostały zaprezentowane w 160 publikacjach i 30

opracowaniach badawczych niepublikowanych. Wiele z tych prac było prezentowanych na krajowych oraz międzynarodowych konferencjach i kongresach fotogrametrycznych.

Podsumowanie działalności naukowej oraz dydaktycznej stanowiły liczne podręczniki i skrypty akademickie opracowane przez Profesora Sitka. W kolejności chronologicznej są to:

- Fotogrametria z fotografią lotniczą, AGH 1972, 184 s.;
- Fotogrametria inżynierska, AGH 1979, 390 s.;
- Fotogrametria z fotografią lotniczą, AGH 1981, 208 s.;
- Elementy fotogrametrii i fotografii technicznej, PWN W-wa 1984, 268 s.;
- Fotogrametria ogólna i inżynierska, PPWK, 1991, 757 s.;
- Zarys teledetekcji lotniczej i satelitarnej, AGH 1992, 303 s.;
- Zarys teledetekcji lotniczej i satelitarnej (II wyd), AGH Kraków 1996, 324s.;
- Wprowadzenie do teledetekcji lotniczej i satelitarnej, AGH 1997, 331 s..

Trzecia grupa dokonań profesora na niwie fotogrametrycznej to działalność organizacyjna zarówno krajowa jak i międzynarodowa. Był jednym z członków założycieli Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego. W latach 1969-1983 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego PTF a w latach 1983-1989 był przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji.

Dzięki aktywności Profesora, Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji wykazywało się dużą aktywnością na polu międzynarodowym. Dwukrotnie Zebranie Ogólne Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrycznego powierzyło Profesorowi kierownictwo Komisji VI : "Edukacja, terminologia, historia, ekonomia opracowań". W trakcie kierowania pracami Komisji VI w latach 1974-1980 Profesor spowodował znaczne ożywienie działalności tej Komisji co znalazło wysokie uznanie władz Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii. Należy podkreślić także bardzo aktywny udział Profesora Sitka w przygotowaniu kilku Międzynarodowych Kongresów Fotogrametrycznych, a mianowicie XII Kongresu w Ottawie w roku 1972, XIII Kongresu w Helsinkach w 1976 oraz XIV Kongresu w Hamburgu w 1980 roku.

Działalność na niwie krajowej nie ograniczała się tylko do Polskiego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji. Od 1969 roku Profesor Sitek jest członkiem Komitetu Geodezji Polskiej Akademii Nauk, od roku 1986 pełni funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Geodezji i równoległe funkcję przewodniczącego Sekcji Fotogrametrii i Teledetekcji tegoż Komitetu. Jest inicjatorem powstania i od 1992 roku jest członkiem zarządu Komisji Geodezji i Inżynierii Środowiska Oddziału PAN w Krakowie. Przez wiele lat był członkiem Rady Naukowej Instytutu Geodezji i Kartografii w Warszawie, a w latach 1982-1992 przewodniczącym Sekcji Fotogrametrii i Teledetekcji tej Rady. W latach 1991-1992 uczestniczył w pracach Państwowej Rady Geodezyjnej.

Życiorys Profesora Jubilata podaje fakty, mówi o dokonaniach uwieńczonych sukcesami. Mówi o szkole naukowej i sukcesach pedagogicznych. Między wierszami tego życiorysu trzeba też dostrzec nieustający wysiłek, pasję badawczą i niezmordowaną energię Profesora, który całe życie poświęcił kolejno rozwojowi fotogrametrii, teledetekcji i GIS. Całe życie poświęcił budowaniu takiego zespołu, który będzie przygotowany merytorycznie i organizacyjnie do kontynuacji prac nad rozwojem ukochanej przez profesora dziedziny.

Za to wszystko jesteśmy Mu wdzięczni i życzymy dalszej wieloletniej aktywności.

Recenzował: prof. dr hab. inż. Jerzy Bernasik